

Sáng tác và quảng bá tác phẩm văn học nghệ thuật Cần Thơ thời gian tới

Nam Trần

1. Vấn đề sáng tác

Trong tình hình hiện nay, để có thể nâng tầm văn học nghệ thuật Cần Thơ thì mỗi văn nghệ sĩ và những người đang làm việc ở các cơ quan quản lý văn hóa văn nghệ phải tự soi rọi lại mình; phải tự đặt mình trong mối tương quan với văn nghệ sĩ (VNS) các thành phố lớn, các địa phương, rộng ra là tương quan với bạn bè khu vực Đông Nam Á và thế giới để phấn đấu. Cụ thể hơn, nếu thử so sánh lực lượng sáng tác, thành quả sáng tác trong 40 năm qua thì Cần Thơ đứng ở mức độ nào, xứng tầm với vị trí thành phố trung tâm của Đồng bằng sông Cửu Long hay chưa? Cá nhân chúng tôi chưa thể kết luận về vị trí của văn nghệ Cần Thơ trong tương quan so sánh với các thành phố lớn như Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh... nhưng rõ ràng chúng ta chưa có nhiều tên tuổi lớn trong tất cả các chuyên ngành. Thực tế này đòi hỏi Liên hiệp các Hội VHNT (Liên hiệp Hội) và VNS phải nỗ lực nhiều hơn nữa.

Về đề tài, chúng ta có thể nêu những phạm vi hiện thực cuộc sống như: *lịch sử khẩn hoang, lịch sử đấu tranh cách mạng của cha ông; những vấn đề về nông nghiệp, nông dân, nông thôn và đời sống đô thị trong thời kỳ mới; đời sống gia đình; những vấn đề liên quan đến quá trình hiện đại hóa và công nghiệp hóa; những vấn đề về văn hóa sông nước, miệt*

vườn... Thực ra thì phạm vi đề tài rất rộng mà ở mảng đề tài nào VNS cũng có thể xây dựng hình tượng người Cần Thơ trí tuệ, năng động, nhân ái, thanh lịch, hào hiệp. Chẳng hạn, một chiến sĩ công an quyết liệt, trí tuệ trên mặt trận chống tội phạm, thượng tôn pháp luật đồng thời hết sức nhân ái, vị tha đối với những người lầm đường lạc lối; một nông dân dù cuộc sống chưa phải là hết khó khăn nhưng luôn trải lòng giúp đỡ người nghèo theo kiểu “lá rách ít đùm lá rách nhiều”...

Đồng bằng sông Cửu Long nói chung và Cần Thơ nói riêng chưa có nhiều tác phẩm xuất sắc về đề tài chiến tranh. Giới văn nghệ sĩ hôm nay còn một món nợ lớn đối với những anh hùng liệt sĩ đã hy sinh. Hai cuộc kháng chiến mang tầm vóc thời đại nhưng văn nghệ Cần Thơ chưa phản ánh được cái tâm thời đại ấy. Tác phẩm văn nghệ đứng được với thời gian là do có phong cách nghệ thuật riêng. Phong cách bao gồm quan niệm nghệ thuật về con người, cách triển khai đề tài, cá tính sáng tạo của người nghệ sĩ... Chiến tranh qua đi và ngày càng lùi dần vào quá khứ, những tác phẩm về kháng chiến trở nên kém hấp dẫn đối với công chúng hôm nay. Công chúng không hề lãng quên quá khứ hào hùng của dân tộc, họ không thờ ơ thức văn nghệ về đề tài kháng chiến của hôm nay vì thấy nó không hay (nghĩa là nghệ sĩ thể hiện không đạt yêu cầu).

Một phần do các nghệ sĩ bây giờ không sống trong kháng chiến, không kinh qua chiến tranh nên họ thể hiện cuộc sống kháng chiến không thành công. Một vài tác phẩm viết về “góc khuất” của kháng chiến như “Nỗi buồn chiến tranh” của Bảo Ninh được độc giả quan tâm. Nhưng số này không nhiều và Đồng bằng sông Cửu Long cũng như Cần Thơ không có nhiều tác phẩm như vậy. **Những điều nói trên cho thấy thời gian tới chúng ta cần quan tâm hơn đối với đề tài chiến tranh.**

Về những vấn đề của cuộc sống hôm nay, các VNS biết khai thác đề tài mới thường được chú ý, đó là các tác phẩm viết về những tiêu cực trong xã hội bên cạnh những mặt tốt đẹp, vấn đề xuống cấp đạo đức trong một bộ phận dân cư bên cạnh những tấm gương quên mình vì cộng đồng... Cùng viết về các vấn đề trên nhà văn nào có cá tính sáng tạo, có phong cách thì thành công. Dĩ nhiên số này không nhiều.

Nhưng vấn đề không chỉ là đề tài, là cuộc sống đang diễn ra, mà quan trọng hơn là, cuộc sống đang diễn ra ấy tác động đến VNS như thế nào. Nói cách khác, người nghệ sĩ suy nghĩ về những điều ấy theo chiều hướng nào, xử lý ra sao. Trong quá trình sáng tác, để xử lý được “tư liệu cuộc sống” người nghệ sĩ cần có vốn tri thức để chiêm nghiệm, suy gẫm... Vốn tri thức ấy không thể tự nhiên có, mà hình thành trong quá trình học và tự học. Điều đáng trân trọng là vẫn còn nhiều VNS tâm huyết đang không ngừng học hỏi và sáng tác. **Liên hiệp Hội sẽ phát triển lực lượng sáng tác trên nền tảng này trong thời gian tới, đặc biệt là chú trọng phát triển đội ngũ tài năng trẻ và tài năng trẻ trong nhà trường** thông qua các câu lạc bộ, các trại sáng tác, các

lớp tập huấn.

2. Vấn đề quảng bá tác phẩm.

Về vấn đề quảng bá tác phẩm, Liên hiệp Hội định hướng *đẩy mạnh công tác quảng bá, xã hội hóa về văn nghệ, tạo thêm nhiều diễn đàn, sân chơi cho VNS Cần Thơ.*

- Đa dạng hóa hình thức quảng bá

Công tác quảng bá tác phẩm đã từng được chú trọng chứ không phải đến bây giờ mới làm. Trước đây và hiện tại các hội chuyên ngành thuộc Liên hiệp Hội thường xuyên phổ biến tác phẩm bằng hình thức in sách, sinh hoạt câu lạc bộ (hội Nhà văn, hội Văn nghệ dân gian...) làm băng đĩa, tổ chức biểu diễn (hội Âm nhạc, hội Sân khấu...) tổ chức triển lãm (hội Nhiếp ảnh, hội Mỹ thuật...). Thời gian tới Liên hiệp Hội sẽ tăng cường công tác nghiên cứu phê bình kết hợp giới thiệu tác giả tác phẩm trên các phương tiện truyền thông đại chúng trước tiên là Tạp chí Văn nghệ Cần Thơ..

Từ đầu năm 2016, Tạp chí Văn nghệ Cần Thơ đã mở chuyên mục “Gương mặt hội viên” để lần lượt giới thiệu 2 tác giả mỗi số. Các tác giả này không phải ngẫu nhiên được giới thiệu mà do các Hội chuyên ngành đề xuất, nghĩa là cũng đã được thẩm định một bước. Cùng với chuyên mục này, Ban Biên tập cũng đã đăng tải các bài viết về một thành tựu nào đó của VNS, chẳng hạn, đó là bài viết về một tập truyện mới, một ca khúc vừa đoạt giải. Vấn đề còn lại là quan điểm đánh giá của độc giả và độc giả Cần Thơ nói chung, hội viên nói riêng. Không nên đòi hỏi tác giả hoặc tác phẩm được giới thiệu phải đạt tới đỉnh cao của cả nước hay khu vực Đồng bằng mà quan trọng hơn cả là VNS đang lao động nghệ thuật

miệt mài và có đóng góp cho sự nghiệp văn học nghệ thuật của thành phố.

Hy vọng rằng thông qua hình thức này các tác giả có thể tiếp tục phát huy mặt mạnh và khắc phục những hạn chế do độc giả mà trước hết là các nhà phê bình chỉ ra. Riêng lực lượng nghiên cứu văn học nghệ thuật của Cần Thơ là khá mạnh tập trung ở các trường đại học nói riêng các cơ sở đào tạo, nghiên cứu nói chung. Việc hợp tác giữa Liên hiệp Hội với các nhà nghiên cứu này là rất khả thi, bởi một phần trong số đó là hội viên của Liên hiệp Hội.

- Tăng cường công tác xã hội hóa

Công tác xã hội hóa là khâu tương đối yếu của Liên hiệp Hội từ trước đến nay. Thời gian tới chúng ta tập trung vào 2 lãnh vực:

Một là, nguồn tiêu thụ các ấn phẩm và sản phẩm nghệ thuật (sách, băng đĩa, ảnh nghệ thuật, tranh tượng...)

Hai là, dịch vụ văn hóa nói chung mà trước mắt là tìm kiếm các hợp đồng biên khảo với các địa phương không chỉ của thành phố Cần Thơ mà còn của các tỉnh thuộc Đồng bằng sông Cửu Long. Đây là phương thức kết hợp giữa sáng tạo và quảng bá.

Tóm lại, muốn định hướng sáng tác và quảng bá tác phẩm VHNT trong thời kỳ mới như nêu trên trở thành hiện thực thì một mặt Liên hiệp Hội và VNS phải hết sức cố gắng; mặt khác, chúng tôi rất cần sự đồng tình ủng hộ của các cấp lãnh đạo và cả cộng đồng.

Dù sao với bài viết này, người viết chỉ phát biểu những suy nghĩ cá nhân, tương tự như một ý kiến tại cuộc hội thảo, do vậy, chỗ nào chưa hợp lý xin quý độc giả bỏ qua.

Từ quy gọi đàn

Võ Thị Hồng Tô

*Trở về năm tháng mù khơi
Bỗng nghe lòng đất nói lời xa quê
Ô hay một dáng bồ đề
Từ trong heo hút nghiêng che mộ phần*

*Núi đèo sắp ngã bàn chân
Tôi đi tìm bạn tím ngân nỗi đau
Gió sương bạc phếch mái đầu
Gốc cây làm dấu
Ngả màu rêu phong*

*Suối xưa lũ cuốn thay dòng
Men theo rừng rúc nỗi lòng tôi đi
Cao nguyên nắng nhuộm sắc quỳ
Ba gian đất đỏ thành quê bạn rồi*

*Giữa rừng gió níu chân tôi
Còn đây tảng đá đêm ngồi ngắm trăng
Bồ đề bóng tỏa giăng ngang
Tên anh, tôi khắc
Đã vàng vọt rêu!*

*Núi non
Ôm trọn dáng chiều
Thay người trong đất nói điều biệt ly
Về nơi thăm thăm hoa quỳ
Tôi nghe vọng tiếng Từ quy gọi đàn.*